

*İran'ın Nükleer Programının Bölgesel ve
Küresel Etkileri: Sorunlar & Fırsatlar*

Prof. Dr. MUSTAFA KİBAROĞLU

MEF Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

İFSAM

İSTANBUL

02 MAYIS 2015

İRAN'IN NÜKLEER PROGRAMI: ŞAH DÖNEMİ

1950'lerde Eisenhower Doktrini ve "Barış için Atom" söylemi

1970'lerde OPEC Krizi – İran'ın petrol gelirlerinin dörde katlanması

1974 yılında Şah Rıza Pehlevi'nin hayali

"20 yılda 20,000 MW kurulu nükleer güç sahibi olmak"

1970'lerde ABD, Fransa ve Almanya İran'a nükleer tesis satma yarışında

İranlı gençler Master ve Doktora için Batı ülkelerine gidiyorlar

1979 İslam Devrimi ile süreç duruyor

İRAN'IN NÜKLEER PROGRAMI: İSLAM DEVRİMİ (HUMEYİNİ) DÖNEMİ

1979 yılında Ayetullah Humeyni'nin sloganı

“Ne Doğu, ne Batı, yalnız İran İslam Cumhuriyeti”

1980'lerde İran-İrak Savaşı; Enerji yetersizliği; ABD'nin tehditleri

Rafsancani tarafından nükleer projelerin canlandırılması girişimleri

“Hem Doğu, hem Batı: nükleer ortak arayışı”

ABD baskısı sebebiyle Batı ülkeleri İran ile işbirliğine girmiyorlar

Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti İran ile işbirliğini kabul ediyor

İRAN'IN NÜKLEER PROGRAMI: İSLAM DEVRİMİ DÖNEMİ

SSCB'nin dağılmasından sonra 1990'larda İran-RF işbirliği geliyor

Ocak 1995'te RF Buşehr nükleer tesisini bitirmeyi kabul ediyor

1990'larda İran ve ÇHC nükleer alanda işbirliğine devam ediyorlar

1984'ten itibaren ÇHC Natanz Uranyum Zenginleştirme tesisini kuruyor

1998'de İran uzun menzilli "Şahap-3" balistik füze denemesi yapıyor

İran'ın nükleer silah geliştirdiği kuşkuları artıyor

İRAN'IN NÜKLEER PROGRAMI: İSLAM DEVRİMİ (9/11) DÖNEMİ

2002: İranlı muhalif “Halkın Mücahitleri Örgütü”nün açıklamaları

2003: IAEA Direktörü El Baradey'in ultimatomu: “Ek Protokolü imzala”

2003: İngiltere, Fransa, Almanya Dışişleri Bakanları İran'a gidiyor

2003: “AB-3'lüsü” İran ile müzakereler yürütüyor ve kısmi işbirliği

2005: İran'da Mahmut Ahmedinejat Cumhurbaşkanı seçiliyor

2006: İran dosyası IAEA'den BMGK'ya sevk ediliyor

2007 - 2013: Yaptırımlar ve müzakereler süreci başlıyor (“P5+1”)

SOURCE: 1155/New Scientist Global Security

İRAN'IN NÜKLEER PROGRAMI: SORUNLAR VE GÖRÜŞLER

İran'ın nükleer silah sahibi olması bölgesel silahlanma yarışına yol açar

İran'ın nükleer silah sahibi olması en çok Türkiye'yi olumsuz etkiler

İran NPT'den kaynaklanan haklarını kullanabilmeli

İran NPT'den doğan yükümlülüklerini yerine getirmeli

Müzakerelerin sürmesi şart, askeri operasyon çözüm değil

Türkiye'nin daha fazla katkı yapmasına imkan verilmeli: "P5+1+1"

Mustafa Kibaroglu
and Aysegul Kibaroglu

GLOBAL SECURITY WATCH

A Reference Handbook

TURKEY

